

כך נראתה השגרירות הסובייטית ברמת גן לפני שלושים שנה. האם היא תחזור לשם? מה מעכב? מה מפריע?

כבר נעשה עתה מדי יום ביומו אולם האכזב של חידוש היחסיים אינו קל. יתכן שהדבר היה עובר בשלום בשלב קודם, בשעת כושר כלשהי. אולם כרגע סוערת האינתיפאדה בשטחים הכבושים, ומסעירה את הערבים לערבי כולו. בין השאר פרצה האינתיפאדה במועד זה רווקא משום שגורבאצ'וב הפגין ארישות סטאלית כלפי העניין הפלסטיני בפגישת-הפיס' גה האחרונה שלו עם רונלד רגן, כמה ימים לפני פרוץ ההתקוממות. אם תחדש מוסקוזה רווקא עכשיו את יחסיה עם ישראל, ייראה הדבר כהפגנה אנטי-פלסטינית מובהקת, וכתקיפת-סכין בגב ההתקוממות. אמנם, היחסים בין מוסקוזה ואש"ף תקינים עתה יותר מכפי שהיו במשך זמן. הגופים הפלסטיניים המקור

נשק רביעצמה במערכה זו. כל מנהיג סובייטי, המבקש לשפר את יחסיו עם ארצות-הברית, חייב לקחת גורם זה בחשבון. יתר על כן, במיגרת הניסיונות של ברית-המועצות לרכוש לעצמה עמדות-השפעה ברחבי העולם, היא מבקשת גם למלא תפקיד כסיכסוך הישראלי-ערבי, משני עברי החזית. משום-כך היא מעוניינת בכינוס ועידה בינלאומית, שבה ימלא הנציג הסובייטי תפקיד ייצוגי בכיר, לצד הנציג האמריקאי. גם לשם כך היא צריכה קודם כל לכונן יחסים עם ישראל. האינטרס העליון של ברית-הברית עצות בשעה זו — צימצום המעמסה של מירוד-החימוש, כדי לשחרר משאב כספים לשיקום המשק הסובייטי — משתלב עם מגמות אלה. מצטייר על כן אינטרס ברור של ברית-המועצות בחידוש היחסים עם

המגעים בין ברית המועצות וישראל נראים כמו תיאטרון צללים. רמזים לכאן, רמזים לכאן. פגישות של שימרון פרס עם השגריר הסובייטי בושינגטון, ואחר-כך מאז מרים בעיתונות הסובייטית נגד פרס. מגעים חשאיים בין ישראלים ורוסים בכירות שונות, המתפרסמים מיד, על דעת שני הצדדים. הזמנת המשלחת הקונסולרית מישראל למוסקוזה. מה הכוונה יש תסככת ששני הצדדים מנסים לצאת ממנה, ואינם יודעים איך.

מעשה מטומטם

ברית-המועצות ניתקה את יחסיה הדיפלומטיים עם ישראל

האם יחזור

הדגל האדום?

מייד אחרי מילחמת ששת-הימים. אין ספק שזה היה מעשה מטומטם. ניתוק יחסים הוא מעשה קיצוני. אין הוא רומה למעשים פחות חמורים, כגון "החזרת שגריר לצורך התייעצויות", "הורדת דרג הייצוג" וכו'.

שגריר יכול לחזור בשקט למקום כדוגמתו. אולם החידוש של יחסים מנותקים הוא מעשה דרמאטי, לא פחות מהניתוק עצמו.

אין ספק שהתגובה הסובייטית היתה חריגה. יש לברית-המועצות יחסים עם מדינות המנהלות מדיניות תגורת את הנפישות הסובייטיות הריכה יותר. היא קיימה יחסים עם גרמניה הנאצית עד לרגע הפלישה הנאצית לברית-הברית עצות. היא כוננה יחסים עם ספרד הפאשיסטית של פראנקו. היא מקיימת יחסים עם צ'ילה.

מדוע ניתקה את יחסיה רווקא עם ישראל? התשובה הסיבית היא "הרוסים נשארו אנטי-שמ"י". יש הסבורים כי ראשי הקרמלין חששו מפני השפעת השגרירות הישראלית על יהודי ברית-המועצות. יש הרואים בכך תוצאה אירציונלית למאבק ההיסטורי בין הכולטביקים והציונים, שהתחרו בשעות על נפש הצעירים הירודיים ברוסיה הצארית.

התיה הסיבה אשר תהיה: ניתוק היחסים התגסק בברית-המועצות. הר בר מסר בירי ארצות-הברית מונפול על תפקיד התיוך במרחב. כמי שאינה מקיימת יחסים עם ישראל, לא יכלה מוסקוזה להופיע כמי שיכולה למלא תפקיד של משכנת-שלום. בהיעדר שגרירות סובייטית בתל-אביב, גם אין לה גישה ישירה לרעת הקהל בישראל. מכיוון שכל שאר המדינות הקומוניסטיות (מלבד רומניה) ניתקו גם הן את היחסים, תוך ציות למוסקוזה, נותר הגוש הקומוניסטי כולו בלי קול בישראל.

אין ספק שעם עלייתו של מויכאל גורבאצ'וב לשלטון, ובריקת כל מעשי קודמיו מחד, רש, קבעו השליטים החדשים שניתוק-היחסים היה מישגה חמור, שיש לתקנו.

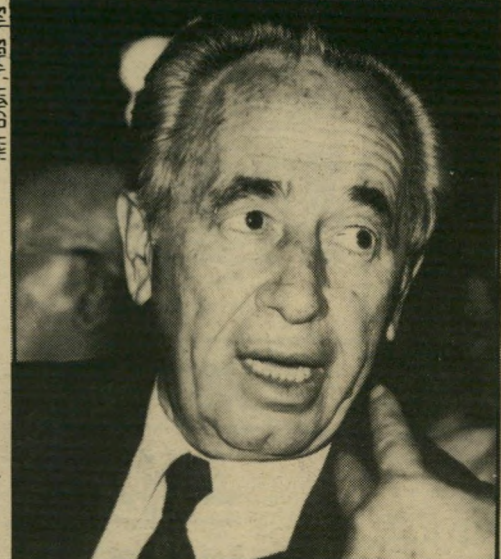
האיבה המחולטת בין ישראל וברית-המועצות פועלת במישורים רבים. לישראל יש השפעה עצומה על רעת הקהל בארצות-הברית, וזו מגויסת כולה למילחמה בברית-המועצות. עניין היהודים בברית-המועצות משמש

אם ינסה שימרון פרס ללכת בדרך זו, ייתקל מייד באישום שהוא מפקיר את יהודי ברית-המועצות, ושהוא מוכר את האחים-היהודים על מיובח האינ-טרס המיפלגתי. חששות כאלה גורמים כיום לפחד היסטרי במיפלגת-העבודה. גם שמיר וגם פרס מבינים, בסתר ליבם, שחידוש היחסים עם ברית-המועצות הוא אינטי

רבים למוסקוזה, וביניהם המיפלגה הקומוניסטית הפלסטינית, חזרו למוסדות המרכזיים של אש"ף. התפישות הפנימית כאש"ף באה כחסות מוסקוזה. גם ההתפישות החלקית בין אש"ף וסר ריה באה כסיוע מוסקוזה. אולם כל זה לא יעזור למוסקוזה אם תחוש את יחסיה עם ישראל רווקא בשעה זו. המוני העם הפלסטיני יראו

ישראל, לשם: הפגנה של "גלאסנוסט" הדג' שת חידוש שבשילטונו של גורבאצ'וב. פיוס רעת-הקהל האמריקאית לקראת התקרבות הרדית וצימצום מירוד-החימוש. חרידה דיפלומטית לזירה הישראלי-הערבית.

נית הסובייטית — מטטאלי, הך ניקיטה כרושצ'וב וליאונרד ברונניב, ועד גורבאצ'וב — נשארה המדיניות המזרחית של מוסקוזה כלפי ישראל בלא-שינוי. עמדה זו באה לידי ביטוי ברור בתוכנית-ברונניב המפורסמת, ה עומדת על שלושה עיקרים: זכות הקיום של ישראל, זכות הפלסטינים להגדרה עצמית, נכונות ברית-המועצות לערוך לביטחון ישראל והמדינה הפלסטינית. אש"ף קיבל את התוכנית הזאת רישמית, בהחלטה של המועצה האר מית הפלסטינית. ברור זו פועלת ברית-המועצות גם כיום. גורבאצ'וב עצמו השמיע באוזני יאסר ערפאת, לפני כמה שבועות, את הדרישה להכרה בישראל. באוזני היש ראלים משמיעים הנציגים הסובייטיים את הצורך לשלב את אש"ף בוועידה הבינלאומית. באחני האמריקאים חוד רים הסובייטיים על הרעיון של ערבות אמריקאית-סובייטית משותפת לשלום שיקום. בינתיים המצב קפוא. שמיר ופרס אינם מקבלים את העמדה הסובייטית. ערפאת אינו יכול להכיר בישראל, בלי הכרה ישראלית באש"ף. הכל תלוי עתה ביחסים בין וושינגטון ומוסקוזה. אם שתי המעצמות ירצו בהמשך ההתקדמות, ייתכן שיתוך פעולה ביניהן להשכנת השלום. הדבר יעלה על הפרק אחרי הבחירות בארצות-הברית (למשל, אם ייבחר מייק דוקאקיס), אם עד אז יתחוק גם מעמרו של גורבאצ'וב בארצו. בינתיים תמשך מוסקוזה כמתוות קטנות כלפי ישראל, ותשלם בחומנית מסשפתים לאינתיפאדה. יעבור עוד זמן עד שיתנסוף הדגל האדום מעל לשגרירות הסובייטית בתל-אביב, ועד שהדגל הבהול-הלבן יתנסוף מעל לשגרירות הישראלית במוסקוזה וישמח את לב היהודים שם.

פרס פחד היסטרי

גורבאצ'וב מישנה היסטורי

רם ישראלי מובהק, אך מובאן רב המרחק למעשה עצמו, כשזה נוגד את האינטרסים המיפלגתיים.

שני דגלים שבע הקפידו נציגים סובייטיים להדגיש שוב ושוב שברית-הברית עצות לא התכחשה מעולם לזכות-הקיום של ישראל. זה נכון. בכל ההפוכות של המדי

בסלאנג הסובייטי, זה נקרא "נורמליזציה". אך איך עושים את זה?

כאורה, זה קל. פשוט מודיעים על חידוש היחסים, אחרי תקופה של הכשרת-הקרקע באמצעות מעשים קטנים רבים ושונים, מטעם ברית-המועצות והמדינות הקשורות בה. זה